

Okénko MŠMT

Jak dál?

6.ročník celostátní konference

Současná úloha a postavení studentů

VUT v Brně, 14. prosince 2006

Věra Šťastná

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

- **Projekt Bologna Promoters**
- **Projekt Tertiary Review of Higher Education** – využito prezentace Jona Fila a Thomase Weka ze dne 29.11.2006

Skončil projekt Bologna Promoters

- Projekt EU – realizovaný v rámci programu Socrates Erasmus;
- Koordinace: Evropská asociace univerzit (EUA) - viz www.eua.be respektive na adrese: http://www.eua.be/eua/en/HE_Info_Project.jsp.
- Zaměřen na praktickou implementaci reforem v rámci Boloňského procesu
- Nástroj pro implementaci politiky EU
- 3 základní priority na úrovni EU
 - Uznávání
 - Strukturované studium
 - Kvalita

Bologna Promoters tým v ČR

- 12 členů
- Vytvořen ve spolupráci s RVŠ, AK – složení: prorekteři, členové AK, členové předsednictva RVŠ, odborníci z řad vysokoškolských pedagogů, studenti - viz www.bologna.msmt.cz
- **???**Zastoupení studentů **???** :
ACSA – technická pomoc s webovou stránkou
Nantl Jiří
- Koordinace MŠMT, odbor vysokých škol
- Konzultace ENIC/NARIC
- Technicko administrativní zabezpečení – NA Socrates
- Kontaktní osoby pro prioritní oblasti
 - uznávání: prof. Pavel Kovář (ČZU)
 - strukturovaného studia: doc. Josef Koubek (VŠCHT)
 - zabezpečení kvality: doc. Eva Münsterová (VUT)

Aktivity podporované z projektu

- Účast členů BP na seminářích EK pro kontaktní osoby
 - 3 semináře věnované prioritním tématům v Bruselu
- Účast členů BP na seminářích EK pro členy Bologna Promoters – široká účast národních reprezentantů – vždy následně po bruselském semináři
 - 2 semináře (U.K. a Německo)
- Na národní úrovni **možnost diskutovat do větší hloubky – národní specifika v evropském kontextu – šíření příkladů dobré praxe**
- **Účast studentů na seminářích???**
- **Témata vybírána v souladu s potřebami – signály z vysokých škol**
- Vytvořena **webová stránka** – www.bologna.msmt.cz – spravuje **ACSA** se sídlem na VUT Brno

Aktivity v ČR

Semináře na národní úrovni věnované:

- **Mobilitě** – včetně **spolupráce s mimoevropskými zeměmi** – 2 jednodenní semináře na MŠMT : 5. prosince a 7. prosince 2005
- Zabezpečení kvality - 7. seminář z cyklu „**Hodnocení kvality vysokých škol**“, 23.-24. ledna 2006, UJEP v Ústí nad Labem
- **Financování VŠ, VaV na VŠ a spolupráci s odběratelskou sférou** – 1 denní seminář na MŠMT ve spolupráci s Britskou radou – 30. března 2006
- „**Joint degree**“ **programům a spolupráci s mimoevropskými zeměmi a její strategii** – včetně programu Erasmus Mundus – 12. června 2006 – hotel Movenpick – účast na veletrzích a dalších mezinárodních akcích

Aktivity v ČR

Semináře na národní úrovni (pokračování) věnované:

- Uznávání – **implementaci ECTS a dodatku k diplomu – ECTS Label, DS Label** – 1 denní seminář s mezinárodní účastí – 3. října, MU
- **Postavení studentů a jejich roli v Boloňském procesu** – 2 semináře pořádané ACSA – na VUT Brno: 2.-3. prosince 2005 a 14.-15. prosince 2006
- **Reformám v oblasti systému VŠ vzdělávání – projekt Thematic Review of Tertiary Education** – 13. prosince 2006 – ČZU v Praze
- Probíhaly **konzultace zejména v oblasti zavádění ECTS a DS** – národní promotor **prof. Jan Honzík, VUT v Brně, národní konzultantka doc. Gavalcová, UHK**
- Byly **vydány publikace a další dokumenty**
 - Sborníky ze seminářů
 - Dokončuje se **překlad úplného znění zákona o vysokých školách do anglického jazyka**
 - Přeložena a rozmnožena Doporučení expertů OECD **v rámci projektu Thematic Review of Tertiary Education – Country Notes**

Do budoucna

- Projekt Bologna Promoters končí, nekončí výzvy, které stojí před vysokými školami i ministerstvem – důkazem poslední konference na ČZU 13.12.– doporučení expertů OECD v rámci Thematic Review of Tertiary Education – Country Notes – viz: www.bologna.msmt.cz nebo www.msmt.cz
- Očekává se **pokračování projektu v rámci nového Programu pro celoživotní učení**, který nahradí stávající programy Socrates, Leonardo, Jean Monnet – pravděpodobně od nového ak. roku 2007-08
- V mezidobí roku 2007 nabídlo zorganizovat seminář na aktuální téma:
 - **BCES** – předběžně uvažováno o tématu: **spolupráce se zeměmi mimo EU – získávání studentů z mimoevropských zemí**
 - **ČZU v Praze** – předběžně uvažováno o tématu: řízení – **governance, leadership a management-** s mezinárodní účastí expertů z Leeds Metropolitan University

Thematic Review of Tertiary Education

- Srovnávací studie – 24 zemí
- Východiska - jakési národní vnitřní hodnocení :
 - Národní podkladová studie – otevřená a sebekritická Ve 13 zemích včetně ČR návštěva expertů („site visit“, „peer review“)
- Zaměření a účel doporučení (Country Notes) – vnější hodnocení:
 - vyšla z legislativního prostředí a cílů našich strategických dokumentů (*Dlouhodobý záměr 2006-10, Zákon o vysokých školách*)
 - Není „ranking“, ale hodnocení, zda vytvořený rámec koresponduje s aspiracemi a cíli
- Struktura dokumentu:
 - Pozitiva (čeho bylo dosaženo)
 - Negativa (výzvy do budoucna)
 - Doporučení (jak je možné postupovat dále)

Doporučení

- Jsou zaměřena na
 - Řízení systému terciárního vzdělávání
 - Zdroje - finanční a lidské
 - Kvalitu a její zabezpečení
 - Sociální spravedlivost
 - Regionální roli terciárního vzdělávání
 - Příspěvek terciárního vzdělávání k výzkumu, vývoji a inovacím
 - Napojení terciárního vzdělávání na trh práce a naopak
 - Internacionalizaci terciárního vzdělávání

3 základní oblasti doporučení

- Struktura systému terciárního vzdělávání a jeho diverzifikace
- Řízení systému i institucí terciárního vzdělávání (governance, leadership a management)
- Financování terciární sféry - diverzifikace zdrojů

Struktura systému terciárního vzdělávání a jeho diverzifikace - výzvy

- stále dominují veřejné a státní vysoké školy, vesměs univerzitního typu
- VOŠ, které nejsou příliš systémově zařazeny v terciárním sektoru přijímají pouze 10% studentů
- Univerzitní sektor je příliš homogenní, stále převládá klasický „Humboldtovský“ model – Bc jsou spíše zaměřeny na vstup do dalšího studia než na praxi ihned po ukončení Bc programu
- Sektor VOŠ není integrován ani do post sekundárního vzdělávání ani do vysokoškolského
- Ještě nevznikl národní rámec kvalifikací – pomohl by začlenění nevysokoškolského studia (VOŠ a dalších post sekundárních programů – „short cycle programmes“ do systému) a skutečnému konceptu celoživotního učení

Struktura systému terciárního vzdělávání a jeho diverzifikace – doporučení (1)

- Při univerzitách/VŠ (většině z nich) zřídit „Colleges of professional studies“ zaměřené na profesní vzdělávání (včetně CŽV) – k tomu vyvinout nové akreditace, přizpůsobit management lidských zdrojů a řídicí struktury tak, aby byly odlišné od akademicky zaměřených univerzit a reflektovaly jiné poslání těchto „Colleges“.
- Tyto „Colleges“ by mohly budovat na vhodných stávajících programech jednotlivých fakult, kterým by dodaly profesní zaměření

Struktura systému terciárního vzdělávání a jeho diverzifikace – doporučení (2)

- Provést revizi všech institucí VOŠ
- Rozdělit je na instituce, které budou působit na sekundární úrovni a na ty, které mají silný terciární/vysokoškolský potenciál.
 - Všechny VOŠ s terciárním/vysokoškolským potenciálem začlenit do „Colleges of professional studies“ (viz 1.), využít jejich regionálních vazeb. Výjimku by mohlo tvořit několik velkých institucí VOŠ, které mají kapacitu působit samostatně.
 - Zbylé instituce VOŠ zůstanou součástí sekundárního systému vzdělávání (s možností nabízet terciární programy ve spolupráci v VŠ).

Struktura systému terciárního vzdělávání a jeho diverzifikace – doporučení (3)

- Diverzifikovat do budoucna systém následujícím způsobem:
 - posunout se k víceletým kontraktům, na jejichž základě budou instituce financovány, a to vzhledem ke svému rozdílnému poslání v systému terciárního vzdělávání
 - Zvýšit podíl finančních prostředků pro projekty VaV získané na bázi soutěže.
 - Zajistit informace pro studenty – jak o možnostech studia, tak o trhu práce, aby si mohli vybrat a podporovali svým výběrem diverzifikaci nabídky
- Vybudovat flexibilnější a více diverzifikovaný kariérní řád pro akademické/ výzkumné pracovníky než je tradiční, který je využíván v současné době

Řízení systému i institucí terc. vzděl. (governance, leadership, management) - výzvy

- Zatímco „vnitřní“ zástupci – zástupci institucí hrají důležitou roli v systému a řízení institucí, vnější uživatelé/odběratelé většinou zastoupení nejsou
- Rozsáhlá institucionální autonomie a značná autonomie fakult ztěžuje zavádění (někdy i vznik) strategických rozhodnutí - změn systému
- Přílišná akademická samospráva brzdí možnosti rektorů a děkanů vést instituci/fakultu efektivně
- Silné postavení fakult vede ke snaze omezit prostředky na centrální institucionální úrovni ve prospěch příjmů přímo na fakulty (partikulární zájmy mohou být nadřazeny institucionálním
- Rozhodovací pravomoci studentů v řízení instituce mohou být problematické
- Vnitřní management instituce a odpovídající lidské zdroje jsou poměrně nevyvinuté (relatively underdeveloped)
- Existuje Správní rada, ale má velmi omezené kompetence, tedy i roli

Řízení systému i institucí terc. vzděl. (governance, leadership, management) - doporučení

- Zapojit více uživatelů/odběratelů („stakeholders“) do strategického řízení institucí – nikoliv do vědecké strategie – např. vhodně posílit roli Správních rad a omezit současný „model akademického řízení“.
- posílit koordinační a systémové kapacity – posunout se k víceletým kontraktům pro financování institucí, a tím posílit instituce v jejich odlišnostech, vyplývajících z různých poslání, která v systému mají.
- Posílit pravomoci rektorů a děkanů vést instituce
- Profesionalizovat institucionální administrativu

Financování terciární sféry - diverzifikace zdrojů - výzvy

- Komplikovanost formule vede ke snížení transparentnosti systému financování
- Nedostatečná pozornost věnovaná rovnosti přístupu
- Nedostatečná efektivita systému
- Přílišné spoléhání na veřejné zdroje

Financování terciární sféry - diverzifikace zdrojů - doporučení

- Všichni studenti veřejných vysokých škol by měli, do té míry jak jsou schopni, přispívat na svá studia; (jsou popsány různé modely participace studentů
 - v rámci svých finančních možností v době studia nebo
 - po jeho ukončení, kdy začnou splácet své půjčky v závislosti na svých příjmech)
- Měl by se rozšířit soukromý sektor vysokoškolského vzdělávání (pobídky – např. školné by mělo být daňově zvýhodněno)
- Zajistit pobídky pro průmysl pro zvýšení podpory univerzitního výzkumu a vzdělávání s dobrou uplatnitelností v zaměstnání
- Zvýšit podíl veřejných prostředků investovaných do finanční podpory studentů pro zvýšení rovnosti přístupu do vysokého školství

Klíčová témata

Závazky a odpovědnost

- **Soustředit se na větší otevřenost**
 - Vztahy a vybudování vazeb s průmyslem, regionem a trhem práce
 - Vytvářet partnerství pro VaV
 - Zapojit do řízení a akreditací externí uživatele/odběratele
 - Zvýšit příspěvky ze soukromého sektoru
 - Otevřít se Evropě a světu

Klíčová témata

Diverzita

- Institucí a programů
- Studentů - posluchačů
- Možností kariéerního růstu
- Akreditací a kritérií kvality
- Finančních zdrojů

Klíčová témata

Kvalita a konkurenceschopnost ve všech 3 hlavních činnostech vysokých škol/ terciárních institucí:

- **Vzdělávání**
- **Výzkumu vývoje a inovací**
- **Služba veřejnosti, regionu**

Jak dál?

- **Některá z doporučení lze prosazovat ihned (lze začít s jejich implementací) – například**
 - vztahy a vybudování vazeb s průmyslem, regionem a trhem práce
 - *Vytvářet partnerství pro VaV*
 - *Zapojit do řízení a akreditací externí uživatele/odběratele*
 - *Zvýšit podíl veřejných prostředků do finanční podpory studentů pro zvýšení rovnosti přístupu do vysokého školství*
 - *Více vysoké školy otevřít*
 - *profesionalizovat institucionální administrativu*
 - *flexibilnější kariéerní řády a další*

Jak dál?

- **Jiná doporučení budou vyžadovat změnu zákona o VŠ, resp. nový zákon o terciárním vzdělávání**
 - *Při univerzitách/VŠ (většině z nich) zřídit „Colleges of professional studies“ zaměřené na profesní vzdělávání (včetně CŽV) – k tomu vyvinout vnitřně diverzifikovaný ale jednotný akreditace, přizpůsobit management lidských zdrojů a řídicí struktury tak, aby byly odlišné od akademicky zaměřených univerzit a refletovaly jiné poslání těchto „Colleges“.*
 - *Provést revizi všech institucí VOŠ*
 - *Rozdělit je na instituce, které budou primárně působit na sekundární úrovni a na ty, které mají silný terciární/vysokoškolský potenciál. Všechny VOŠ s terciárním/vysokoškolským potenciálem začlenit do „Colleges of professional studies“*
 - *Ale i např. doporučení Změnit pravomoci děkanů a rektorů apod.*

Jak dál?

- **Nebo doporučení jdou nad rámec kompetencí MŠMT**– budou vyžadovat změnu zákonů mimo i zákon o vysokých školách/ případně nový zákon o terciárním vzdělávání **nebo jsou politická**

rozhodnutí

- *Zavedení školného*
- *Pobídky a daňové úlevy pro podniky a jejich podporu VaV*

Závěrem

- V rámci diskuse výsledků projektu Thematic Review byla:
 - Národní konference 29.11.06 – omezený počet zvaných – pozvána Studentská komora RVŠ
 - Seminář/konference z cyklu Bologna Promoters na ČZU dne 13.12.2006 – pozvána Studentská komora RVŠ a členové předsednictva RVŠ
 - Obou akcí se studenti prakticky neúčastnili
- Nejbližší kroky
 - důkladná aktualizace Dlouhodobého záměru, resp. nový Dlouhodobý záměr (2007-2013)
 - Bílá kniha (p. náměstek Matějů)
 - Nový zákon o terciárním vzdělávání
- **???? Chtějí být studenti při tom???**

Děkuji Vám za pozornost